

ՕՐԱԳԻՐ

ԲԱՐՈՅԵԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԵԿԱՆ

ԵՒ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԵՐ

Ե . ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 20 .

1847

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 15 .

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՐԱԳԻՐՔ

ԼՐԱԳՐԱՎ : — ԼՐԱԳՐԱՎՈՐ ԼՐԱԳՐԱՎՈՐՆԵՐ :

Ինչպէս որ շատ անգամ զուր-
ցուած ու փորձով հաստատուած է,
աս տարիներս ազգային լրագրաց շատ
նալը իրաւցրնէ մեր ազգին մէջ ըն-
թերցասիրութեան ալ աւելնալուն
նշաններէն մէկն է . այնպէս որ չորս
հինգ լրագիր գտնուիլը թէ որ ոմանց
առ այժմ շատ ալ երեւոյ, քանի մը
տարիէն ընթերցասիրաց աւելնալովը
հարկաւ աս լրագիրները քիչ պիտի
սեպուին քան թէ շատ . մանաւանդ
երբոր ասոնք իրարմէ երեւելի տարբե-
րութիւններ ունին՝ ըստ վախճանին
և ըստ նիւթոյ և նաեւ ըստ ոճոյ :

Սկզբնայի Սխիթարեան Հարբ
ԼՐԱԳՐԱՎ անունով լրագրին հրատա-
րակմանը ձեռք զարնելով, քանի մը
ամսուանս մէջ ալ իմացուցին թէ շատ
օգտակար ու զուարճալի լուրեր պիտի
հաւաքեն հետզհետէ պատուական
վաճառքներու պէս, ու եւրոպասէր
արեւելոց գովելի հետաքրքրութիւ-
նը առատապէս պիտի լեցնեն : ԼՐ-

խատասիրողաց անխոնջ գործունէու-
թիւնն ու հմտութիւնը, Սկզբնայի
պէս ծաղկեալ մայրաքաղաքի մը մէջ
գտնուած միջոցները, և ճամբանե-
րուն հետզհետէ դիւրանալուն հա-
մար՝ Սօլիսէն շատ հեռու չսեպուիլը,
յոյս կուտան մեզի որ ոչ միայն կը հա-
ճոյանայ մեր ազգին աս գեղեցիկ ու
վայելազարդ լրագիրը, այլ և կը շա-
րունակէ անոնդ հատ :

ԼՐԱԳՐԱՎ անունով կ'ուզենք մեր ուրա-
խակցութիւնը յայտնելնաւ () միւռ-
նացուց ԼՐԱԳՐԱՎ ԼՐԱԳՐԱՎՈՐ անունով
պատուական լրագրին որ մօտերս եօ-
թը տարին լմնցուցեր և ութերորդը
մտեր է . կը բարեմաղթենք անոր ալ
հանապազորդ յառաջագիմութիւն .
և մեր կողմանէ ալ մտերմական քա-
ջալերութիւն մը տալ ուզելով անոր՝
կը համարձակինք վստահացնել նոյն
լրագրին աննախանձ հրատարակիչը,
թէ մեր ազգին այն փափաքելի պայ-
ծառ առաւօտը (որ իրեն բարեւորու-

(Թեանը այնպէս կ'երևնայ (Թէ մօտեցեր է) այն առաւօտը քանի որ չէ ծագած՝ իր Լճալոյսը ևս առաւել պէտք է հաստատուն մնայ, ու աւելի պայծառանայ, ինչպէս որ արգեամբք ալ ինչուան հիմա պայծառացաւ այնչափ արգելքներու մէջ :

Ինքնաբերական Իշխանացի Օմիւռնացի
ազգայնոց յառաջագոյն մուսուլմանսի-
բութեանն ու նախապատիւ ազգասի-
բութեանը պատկառելի քիշատակ
մըն է . այնպէս որ թէպէտև իր նիւ-
թերը այնչափ լաւ ընտրած , այնչափ
համառօտ ոճով բացատրուած , այն-
չափ խոհապան ու ազգասիրական հո-
գւով ալ գրուած ու հետզհետէ կա-
տարելազործուած չըլլային , պէտք էր
որ իր հայրենակցաց նախապատուութեանը
անմիռանալի արձան մը ըլ-
լար , թէպէտև ուրիշ նման լրագիր-
ներն ալ բազմանան : (1) Կող որ հիմա-
կուան մեր ազգային լրագիրները բա-
ւականէն ալ աւելի տարբերութիւն
ունին իրարմէ՝ թէ իրենց նիւթերու-
վը և թէ իրենց ոճոյն յատկութիւն-
ներովր :

() րինակի համար, կալկաթայի Լճափին նիւթերը աւելի հնդկաստանի ազգայնոց վրայ, կամ անոնց յարմար ու ախորժելի նիւթեր են. և սեպհական յատկութիւնն է իրեն նոր՝ վառվռուն՝ բայց արեւելեան պարկեշտ համարձակութեամբ մը գրուած ոճը, և Պարսկաստանի ու հնդկաստանի հայոց ճոխ ու բարակամիտ խորհրդածութիւնները՝ անգղիական բարակութեան հետ ալ շատ անգամ խառնուած, և մասնաւորապէս իր ալգաթէր անունը ստուգելու ջանքով մը աշխատուած՝ : — Տիխի.

1 Աս օրագրին ուձոյն մէկ ճաշակիր տալու համար՝
դնենք հոս անոր 101 թուոյն մէջէն երկու զուար-
ճայի հատուածներ .

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆՔ. ԿԱՎԱԽ. — “ Յաւել
վասն պակասութեան նաւաց, քան թէ առաւ
էշութեան ապրանաց՝ նաւավարձն երկարատիկ
բարձրացեալ է ՚ի Կալկաթա: Վաճառականք
զցայդ. և զցերեկ մտախոհ լինին թէ զխորդ կա-
րիքեն ունեղ նաւս երթան վարձու, և բառնայ

սող կռվատեն պէս ազգասիրուծ եամբ

1, մեծագնի . զի զափիոն Բանդալայ 'ի Չին , և
2, զարմախն 'ի Մաւրիտանիա շահեցուցեն : Մը
3, շակք և բեռնակիրք խուռն բազմութեամբ աստ
4, և անդ 'ի փողոցս մակաղին , որպէս ոչխարք առ
5, թահար կող 'ի կող տուեալք , և առ 'ի չկարելոյ
6, դործել զբաւական կերակուր . ճարակտուր ծոմ
7, պահեն : Տիկնայք 'ի խնջոյից և 'ի խրախճանաց
8, դադարին , որպէս թէ կամաւ զսպաշխարու
9, թիւն յանձնառեալք : Կուագարան և քնարք
10, նոցա՝ որպէս արկեղք յաւանդի եղեալք , ան
11, մատոյց 'ի մարդկանն կան : Դուռն ուրեք երբեմն
12, զմտաւ ածեն նոր ինչ ձևել կամ կարել : Փերա
13, զակք հաղւոռ ուրեմն բանան առաջի նոցա զբե
14, ճէղքս Բանդալայ , և զէրամիս Չինաց : Ի բե
15, րանն երկրականաց եւան նաւք և ափիոն , և 'ի
16, խորհուրդս Տէրութեան՝ միայն դանձ հաւաքել :
17, Շահ վերացաւ յամենայն արուեստաւորաց , և
18, իբրև զթուռն բազաի էջ նստաւ յուս Բժշկաց
19, և Փաստաբանից միայն . որոց զարդիս բազմանան
20, աշակերտք Ազգիս : Կպրութիւնք՝ տապագրու
21, թիւնք և նորանոր թարգմանութիւնք և շարա
22, գրութիւնք յանախտանեաց սակի են , և պարա
23, պորգաց միայն զբօսանք : — Երթեկեկութիւնք
24, ազգային լրագրոց կամ Կամակաց թերեւ մի
25, թարութիւն ինչ նիւթէին մեզ՝ եթէ ընենին .
26, բայց և այնք՝ որպէս խենթք 'ի հարսանիս հրա
27, շիրեալք՝ ուր և անկանին , անդ կան և մնան :
28, Իսկ խոնարհ այս Ազգասէր , իբրև տղայ երկիւ
29, մենից յափաթթեալ թաթմանէ ընդ դար և դիւր
30, ալ և ահեակ պատաճարաց և գեռ ոչ կազգու
31, րեաց զընթացս իւր : Ուստի և չեք դք զարդիս
32, որ այնքան ազատ դործել կարիցէ որքան հե
33, տեղն մոլութեանց գրացի ազգաց » :

“ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ • 2-րդ համաշխարհային պատերազմի ընթացքում Արժանապարհ Ազադ Մկրտչի Ազաթեանի թուրքերի ի Մեծի Պօլիս ի 17 Մարտի ուրախացաւ իմանալ, զի տաճարն կան թերթի Հայաստանի Լրագրոյ յԵգիպտոս հասին առ Ալեքսան Ազադ Եղիազարեան՝ վասն տեղեւոյ: Իսկ Մեծարդի Ազայն փոխանակ իս. կոյն ուղղորդելոյ զնոսա այսր, միայն գրեալ և ծանուցեալ է թէ եկին հատին: — Յաւելի էր մեզ այս տարապարտ աշխատութիւն Մեծարդի Ազայն, այն ինչ բարերար Բաժանորդք այնր Լրագրոյ անհամբեր մնան գալստեան նորա: Բան այն է զարմանալի, զի Արժանապարհ Ազա Մկրտչի Ազաթեան, և զմեզ յորդորէ մի և նոյն միջոցաւ զմերտ ուղղորդել առ ինքն. որ եթէ յամենայն երթմեկն այսքան անոց կորուստ ընդունէր, միայն վասն իմաց առնելոյ՝ թէ “ Եհան ”. ուրեմն բաւական համարելի է թէ Պատուելի գործակցին մեր և թէ մեզ, զի զԼրա. գիրք մեր յԵգիպտոս մուծանել կարեմք. և ոչ աւելի: ”

„ Եթէ յերկոյունց կողմանց ևս բարեգը խնամ
 չտարցի ամբողջ և արագ երթեն կուծեանն
 Լքագրոյս, ուրեմն անկեկալութիւնը չպիտի
 այսուհետև: Զի ահա դրեթէ տարին լրացաւ
 յոր մէջ զուրկ եմք, թէ յԱրշալուսոյ, և թէ
 'ի Հայաստանէն „ :

վառուած լրագիր մը ամենահարկաւոր էր Հայաստանի ան կողմերը՝ ուր որ մեր ազգին մէկ մասը չափազանց բարեմտութիւն մը միտքը դրած կ'էրենար՝ թէ տիրող ազգին ոչ միայն հաւատարմութեամբ, այլ նաեւ ըստ ամենայնի նմանողութեամբ յարիւր նոյն տէրութեան պահանջած բանն է։ Ի՞նչ լրագիրը Ռուսաստանի ազգայնոց վրայ աւելի տեղեկութիւն կուտայ մեզի, եւրոպական լուրերն ալ աւելի Ռուսաց լրագիրներուն ու նաեւ լեզուին ոճովը կը պատմէ. որով թէպէտ հեռաւոր եղբարց այնչափ ախորժելի չէ, և թերեւ իրաւամբ, բայց Ռուսաստանի բազմաթիւ Հայերուն ալ անախորժ չէ, որովհետեւ անով աւելի դիւրիմաց կը սեպուի անոնց և օգտակար։— Եստանդնուպօլսոյ պէս մեծ մայրաքաղաքը, ուր որ մեր ազգին մեծ ու պատուական մասը (կամ մասերէն մէկը) մօտեւս այնչափ ուսումնասիրութիւն և ազգասիրութիւն կը ցուցնէ, հարկ էր որ իր ազգային լրագիրը ունենար. և ահա ունի Հայաստանը, որուն վրայ կրնայ ուրախանալ ու նաեւ պարծիլ. վասն զի ամենուն յայտնի է անոր մէջի նիւթերուն ընտրութիւնը, լուրութիւնը, հարստութիւնը, օգտակարութիւնը, և ընդհանուր ոճոյն պարզութիւնն ու զգուշաւորութիւնը։

Երջայէս աս ամէն լրագրաց ալ մասնաւոր յատկութիւնն ու առաւելութիւնը աս է և պիտի ըլլայ, որ արեւելեան ու ազգային տեղեկութիւններն ու լուրերը հաղորդեն ազգասէր հայրենակցաց. ինչպէս որ Եւրոպային ալ յատուկ պիտի համարուի եւրոպական լուրերը ճիշդ ու ճոխ կերպով տաքածել արեւելք։

Իսկ մեր Ռազմավիպիս գրեթէ բոլորովին տարբեր վախճան ունենալը՝ ինչպէս մեզի ապանկ ալ այլոց յայտնի է, և ան վախճանին հասնելու ջանքերն իս մեր կողմանէ միշտ աւելնալու վերայ է. յուսանք որ ընթերցողաց ալ իրաւացի ակնկալութիւն պարապ չ'ըլլեր։

ԻՆՏԵՐՈՐԴ ԺՈՂՈՎ

Ուսումնական Խաւրոյ։

Հին Գ տարի սահեցաւ այն Խաւաւկան ժողովքէն ետքը՝ որուն ականատես եղանք Պատաւիոն քաղաքը, և առջի տարուան օրագրովս ծանուցինք մեր ազգին. դարձեալ նորոգուեցան մեր առջևը նոյն իմաստնական և քաղաքային հանդէսները աս տարի ալ Ենեւտկոյ մէջ, ուր եղաւ իններորդ ժողովը։ Ի՞նչ զարմանալի քաղաքը, որ ամէն տարի մանաւանդ աս աշնան եղանակիս մէջ շատ տեղերէ մարդիկ կը հրաւիրէ իր հրաշալիք ցուցնելու, աս տարի աս ժողովին պատճառաւ 45 կամ 50,000 օտարական ժողովեց. ուսումնականաց թիւն ալ բազմաթիւ եղաւ, ինչուան 1472 հոգի. ալ աւելի կ'ըլլային՝ թէ որ Խաւրոյ մէջ պատահած անհանդարտութիւնը թող տար որ Հռոմի և Լաիոլի տէրութիւններէն ալ մարդիկ գային։ Խաւացիք զանազան կողմերէ եկած, և բուն Ենեւտկեցիք 1200էն աւելի էին, մնացածներն ալ զանազան ազգերէ. ասոնց մէջ բազմաթիւ էին գերմանացիք, այլեայլ տէրութիւններէ, 80 հոգւոյ չափ, և էին աւստրիացիք, սաքսոնացիք, պաւերացիք, սլաւոնացիք, չեզիացիք, պատէնցիք, վիրթիմպերկցիք, հաննովերցիք և այլն. ասոնցմէ դուրս 17 մաճառ, 8 պահեմիացի, 3 մորաւիացի, 6 թիրողացի, 6 զուիցեր, 14 անգղիացի, 2 իւլանտացի, 1 սկովտիացի, 24 գաղղիացի, 13 պրուշ, 5 ռուս, 15 գաղմատացի, 16 վիւրիկեցի, 8 յոյն, 5 հրեայ, 1 պելճիացի, 2 շուետ, 1 տանիմարբացի, 4 լեհացի, 1 ֆինլանտացի, 1 ամերիկացի, 1 սլոն, 1 վլահ, 4 հայ։ Ի՞նչ ետքիներս մեր միաբանութենէն էին, որ մեր բոլոր ազգին կողմէն իբր թէ նսւիրակ էինք և փոքր մխիթարութիւն մը անոր, թէպէտ և մեզի համար տխրութիւն